

ПРОЕКТ

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА САМОКОВ ЗА 2026 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Туризмът е ключов икономически сектор за община Самоков. Развитието му на територията на община Самоков и през 2026 година продължава да бъде стратегически приоритет за местната администрация и бизнеса. Природното богатство – планина, реки, езера, гори, минерална вода, съхраненото културно-историческо наследство, както и наличната изградена туристическа база създават благоприятни условия за развитието на целогодишен туризъм в дестинацията. Със способността си да стимулира икономическия растеж, да създава работни места и да насърчава културния обмен, туризмът служи като жизненоважен двигател за устойчиво развитие и има положително въздействие и върху други икономически сфери.

Община Самоков предлага разнообразни форми на туризъм като най-силно развити и с потенциал за бъдещо развитие са следните видове туризъм:

- *Културно-исторически туризъм* - богато културно-историческо наследство, датиращо още от IV век с разкритите раннохристиянски църкви и крепости, постиженията през Възраждането, изградените и опазени и до днес църкви, музеи и други забележителности; към тази форма може да се включи като съпътстващ и религиозният туризъм;
- *Зимен туризъм* - най-значимият дял от туристическия поток се дължи на зимния туризъм, съсредоточен основно в курорта Боровец – най-старият курорт на Балканите. Със своите ски писти, модерни лифтове и хотели, курортът привлича както български, така и чуждестранни туристи през зимния сезон. Мальовица е

курортът с най-бързо развитие в България, който предоставя възможности за зимен туризъм и е отправна точка за различни маршрути в планината. Мальовица е символът и на българският алпинизъм.

- *Планински туризъм* - разположението на Самоков в Рила планина и Национален парк „Рила“ предоставя отлични възможности за пешеходен туризъм, трекинг и алпинизъм. Множество екопътеки, включително маршрутите към Седемте рилски езера, хижа Мальовица и връх Мусала, са популярни целогодишно.
- *Селски и еко туризъм* - в околните села се развива селски туризъм с акцент върху автентичната местна атмосфера, традиционна кухня, бит и традиции. Това допринася за съхраняването на местните обичаи и за стимулиране на икономиката в малките населени места. На територията на Национален парк „Рила“ се наблюдава изключителното богатство на защитени видове от флората и фауната.
- *Спортен и приключенски туризъм* – спорт и туризъм взаимно се допълват в Самоков. Спортната база в града предлага 2 мултифункционални зали, стадион, ролбан, мотополигон, стрелбище, тенис кортове, игрища за минифутбол, скейт парк, въжен град, ледена пързалка, пъмп трак, площадки за фитнес на открито. Съществуват добри условия за алпинизъм, делтапланеризъм, ветроходство, планинско колоездене, както и за лов и риболов.
- *Спа и уелнес туризъм* – наличието на термални води в село Белчин с доказани лечебно-профилактични въздействия върху опорно-двигателната система и кожни дерматити правят дестинацията в предпочитано място за спа и здравен туризъм.
- *Конферентен туризъм* – хотелската база на територията на община Самоков предлага възможности за конферентен и конгресен туризъм. Капацитетът на залите за корпоративни събития започват от 20 места и достигат до 700, оборудването и функционалността им отговарят на съвременните изисквания.
- *Фестивален туризъм* – календарът със събития изобилства с интересни събития, включва над 40 културни прояви и над 60 спортни, което прави фестивалният туризъм основен за района и съпътстващ при други видове туризъм.

Всяка форма на туризъм може да се разглежда като основна и като съпътстваща, и като съчетание от различни форми с резултат създаване на уникален туристически продукт..

Годишната програма за развитие на туризма в Община Самоков за 2025 година е съобразена с Плана за интегрирано развитие на Община Самоков 2021 – 2027 г., , Програма

за управление на културното наследство и туризма на Община Самоков 2021 – 2030 г., Областната стратегия за регионално развитие в София Област 2014-2020 година, с Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014 - 2030 г., Националната концепция за туристическо райониране, Стратегическия план за развитие на културен туризъм в България, с Националната политика по отношение на Културно-историческите дестинации, както и с местните туристически ресурси и потребностите на съвременните туристи и посетители на региона.

Програмата на община Самоков за развитието на туризма е изготвена на базата на Закона за туризма, като систематизира целите, мерките и проектите, чиято реализация ще води до утвърждаване на устойчиви практики за развитие и управление на туристическите ресурси и дейности на територията на община Самоков в условията на различни предизвикателства и реалности, отразявайки спецификата и високата динамика на развитие на отрасъла на локално, регионално и световно ниво.

Програмата представлява платформа за координирани съвместни действия на всички заинтересовани от туризма страни за развитието на туристическия потенциал на общината, което при добро желание и усилия от всички страни може да се превърне в един много силен инструмент при реализирането на различни по мащаб, характер и всеобхватност проекти.

В Програмата за развитие на туризма за 2026 г. се заложили реалистични цели, които могат да се осъществят при идентифицираните налични и потенциални финансови, физически и човешки ресурси.

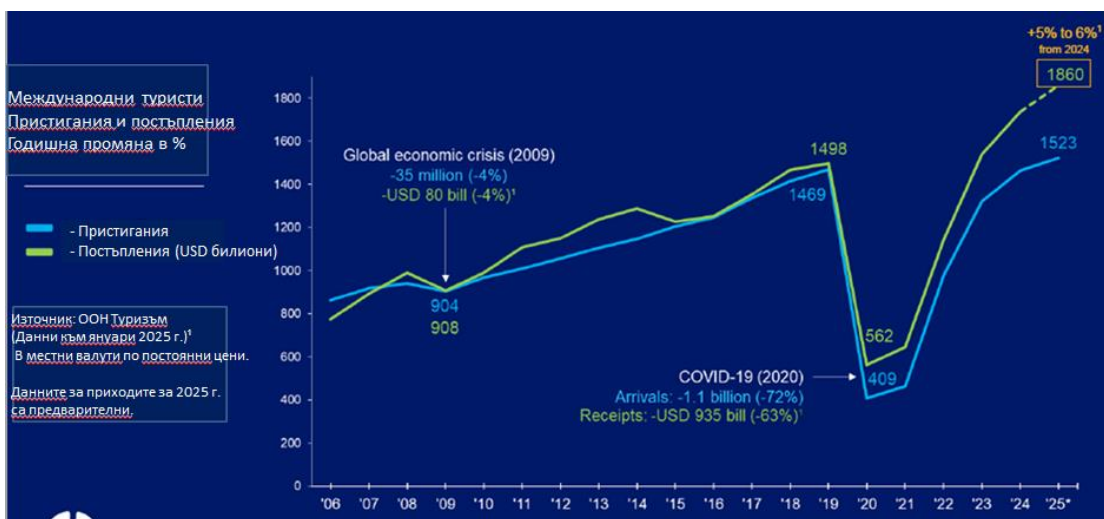
II. ПАЗАРНИ ТЕНДЕНЦИИ

За анализа на пазарните тенденции в световен мащаб сме използвали данни на Световната туристическа организация към ООН – UNWTO. Изследването на международните тенденции показва посоката на развитие на туризма в световен мащаб, което всъщност дава отражение на туризма в България и в частност на нашия регион. През 2026 година световният туризъм ще продължи възходящия си ход като се адаптира към предизвикателствата на геополитическите кризи и се фокусира върху устойчивостта, технологиите и изкуствения интелект, персонализирането на преживяванията, дигитализацията и нарастващото значение на отговорния туризъм.

Световната туристическа организация към ООН публикува всяка година анализ на състоянието на туризма спрямо предходната година и в сравнение с предишни периоди.

Генерални изводи на Световен туристически барометър към ООН Туризм, публикувани януари 2026 г.

- * Приходите от износ от туризъм се оценяват на 2,2 трилиона щатски долара през 2025 г.
- * Приходите от международен туризъм се оценяват на 1,9 трилиона щатски долара през 2025 г., въз основа на наличните месечни данни. Това представлява увеличение от 5% до 6% спрямо 2024 г. в реално изражение (предварителни данни).

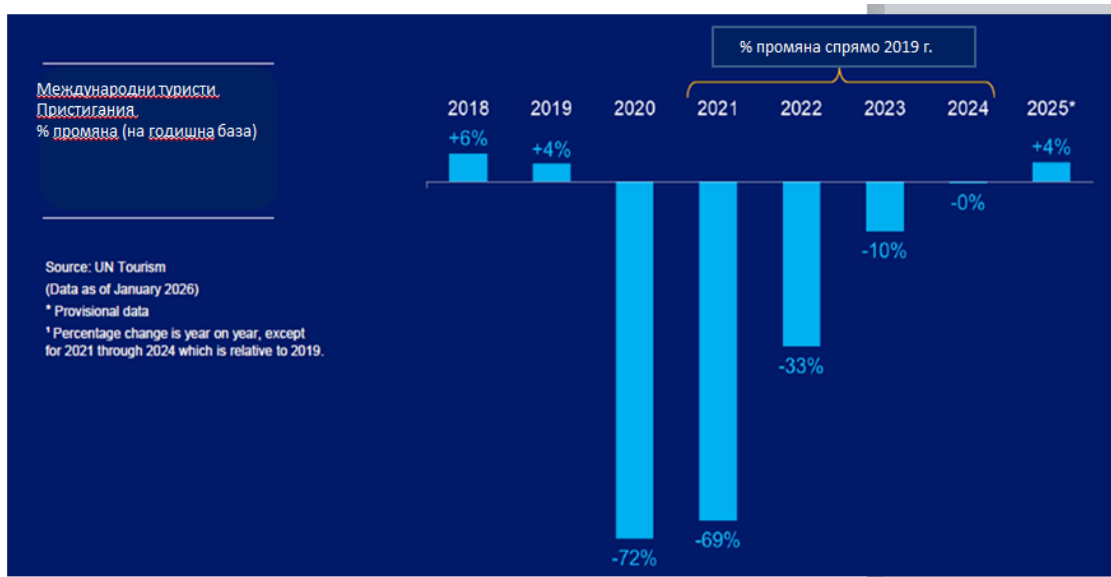

- * Много дестинации отчитат по-висок ръст на приходите, отколкото на пристигащите, което отразява увеличение на средните разходи на пътуване от международните посетители.
- * Общите приходи от износ от туризъм (включително приходи и пътнически транспорт) се оценяват на 2,2 трилиона щатски долара през 2025 г.
- * Инфлацията, свързана с туризма, се е забавила до 5% през 2025 г., според ревизираните оценки, в сравнение с 8% през 2024 г., но все още над 4% обща инфлация.

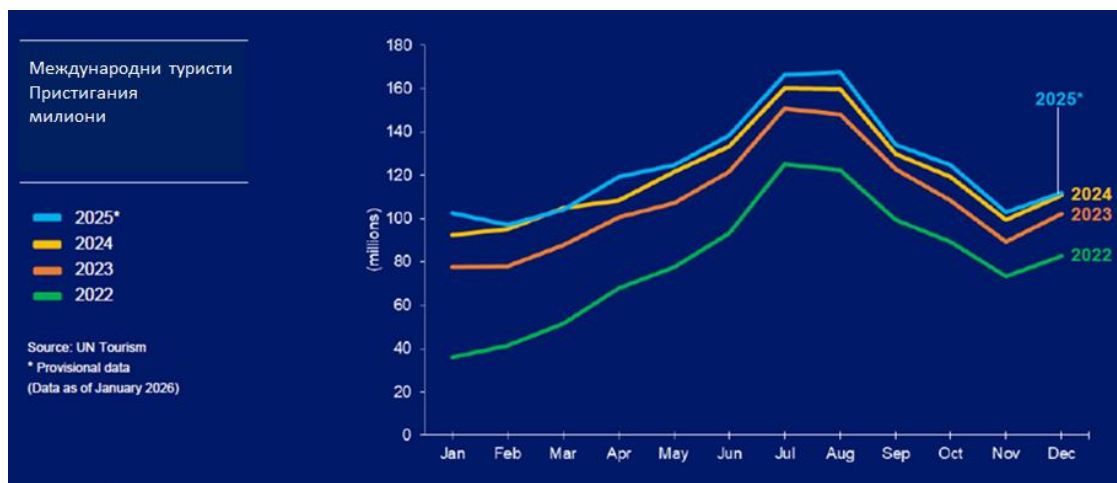
* Прогнозира се международните пристигания да нараснат с 3% до 4% през 2026 г., ако се приеме, че глобалните икономически условия останат благоприятни, инфлацията продължи да намалява и геополитическите конфликти не ескалират.

* 58% от експертната група на ООН в областта на туризма предвиждат по-добри или много по-добри резултати в туризма през 2026 г., докато 31% очакват подобни резултати, а 11% смятат, че те ще бъдат по-лоши.

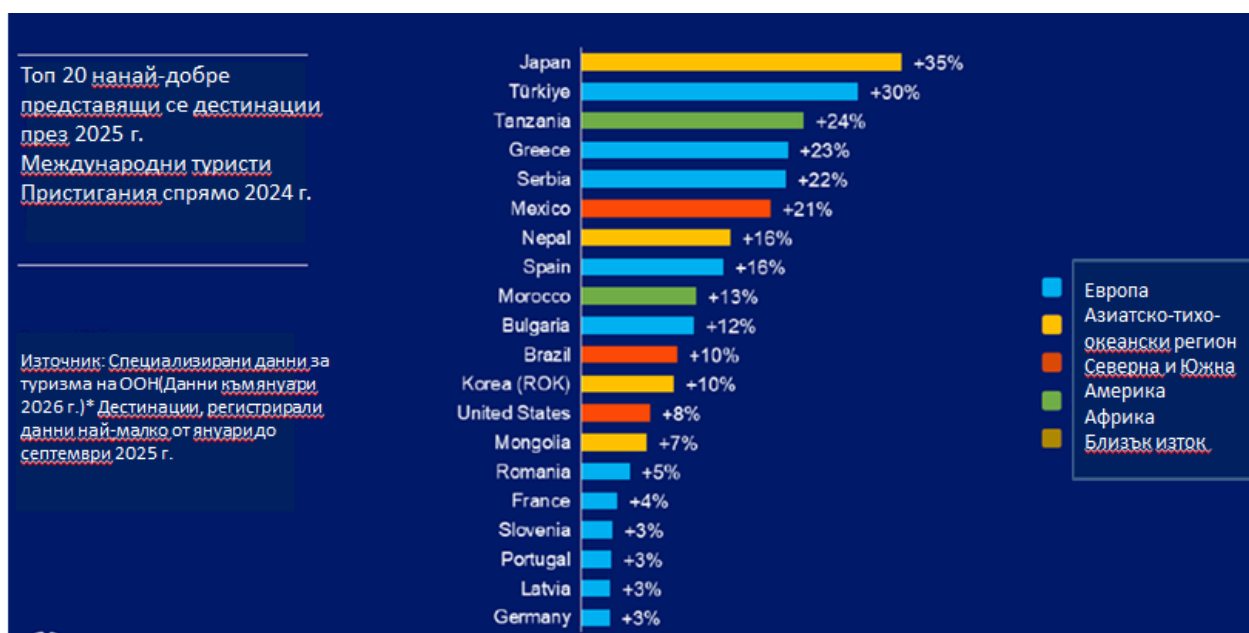

Перспективите отразяват стабилизиране на темповете на растеж - +4% през 2025 г. след силно възстановяване на международните пристигания през 2023 г. (+33% спрямо 2022 г.) и 2024 г. (+11% спрямо 2023 г.).

Балансирането между растежа и устойчивостта ще бъде от решаващо значение през 2026 г., както се отразява в две основни тенденции, идентифицирани от експертната група: търсенето на устойчиви практики и откриването на по-малко известни дестинации.

Тази графика отчита Пристиганията на международни туристи, които нивата от 2019 г. до 2025 г., пет години след началото на пандемията от COVID-19, отбелязват възстановяването от най-тежката криза в историята на сектора.

Тази графика нарежда България в топ 20 на най-добре представящите се дестинации по отношение на пристигащи международни туристи през 2025 г. в % спрямо 2024 г. с ръст от 12% .

Картината, отразяваща туризма и пътуванията е динамично променяща се, задвижвана от туристи, дестинации - традиционни и нови, и от актуални пазарни тенденции. Посоката след пандемичната 2019 г. е твърдо нагоре, нивата на показателите от 2019 г. се достигнаха през 2025 г. Иновативност, дигитализация, нови технологии и преживявания са ключови за днешното развитие на туризма.

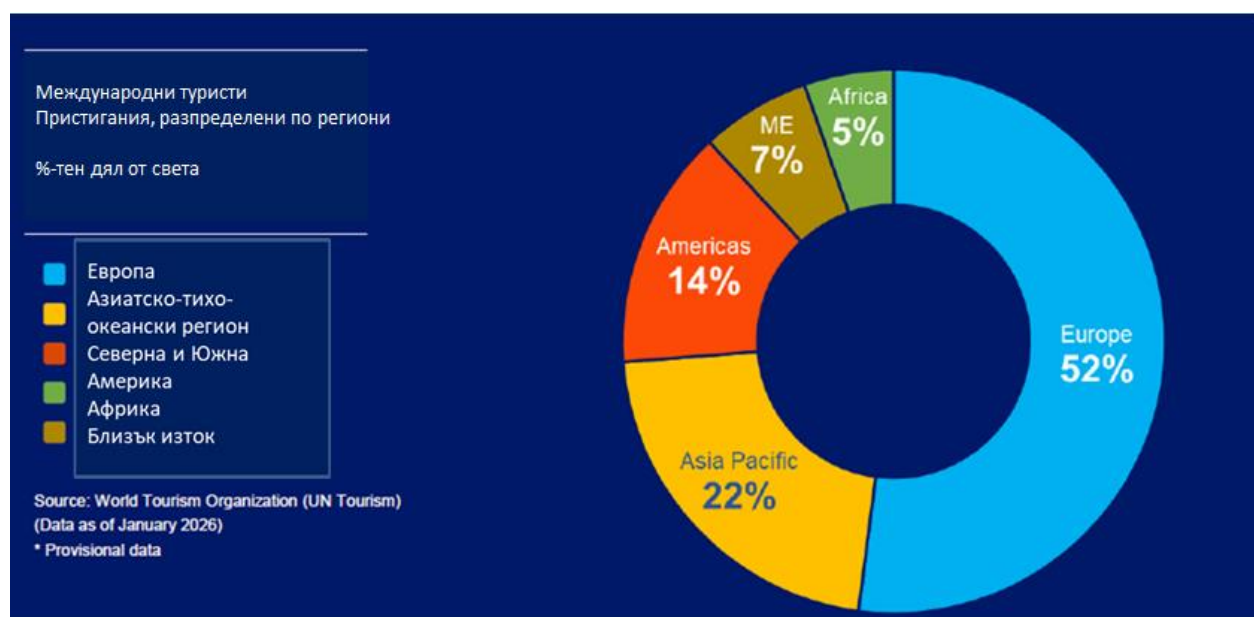
Международните туристически пристигания са се увеличили с 4% през 2025 г., отразявайки силното търсене на пътувания по света. Около 1,52 милиарда международни туристи са били регистрирани по света през 2025 г., почти 60 милиона повече от 2024 г.

2025 г. бележи нова рекордна година за международни туристически пристигания в ерата след пандемията. Това отразява завръщане към дългосрочните тенденции на растеж отпреди пандемията, където пристиганията нарастваха средно с 5% годишно между 2009 г. и 2019 г.

Търсенето на пътувания остана стабилно през 2025 г. въпреки инфлацията в туристическите услуги и геополитическите предизвикателства, въпреки че се забави донякъде към края на

годината. Подобрената въздушна свързаност и засиленото облекчаване на визовия режим също подпомогнаха международните пътувания.

Европа, най-големият регион за туристически дестинации в света, регистрира 793 милиона международни туристи през 2025 г., което е 4% увеличение спрямо 2024 г. и 6% повече отколкото през 2019 г. Западна Европа (+5%) и Южна Средиземноморие Европа (+3%) отбелязаха стабилно представяне през 2025 г. Централна и Източна Европа се възстановиха силно (+6%), въпреки че броят на пристигащите остана с 9% под нивата от 2019 г.

Нарастващите разходи за гориво и експлоатация, свързани с конфликта между САЩ, Израел и Иран, се прехвърлят върху потребителите чрез по-високи цени на самолетните билети и пътуванията. IATA предупреди, че недостигът на гориво за реактивни самолети може да доведе до отмяна на полети в Европа до края на май.

Европа би трябвало да се изправи пред по-ниски рискове на фона на конфликта в Близкия изток, подкрепени от силното вътрешнорегионално търсене (около 80%) и заместването на пътуванията към дестинации, възприемани като по-безопасни и по-краткосрочни.

ЕВРОПЕЙСКИ ТУРИЗЪМ: КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ

Пълното възстановяване на международния туризъм през 2025 г. се отразява и в представянето на други показатели за индустрията. Според таблото за данни за туризма на ООН, както международният въздушен капацитет, така и пътническият трафик са нараснали със 7% до октомври 2025 г. (по данни на IATA). Глобалните нива на заетост в местата за настаняване достигнаха 66% през ноември 2025 г., съответствайки на нивата от ноември 2024 г.

Перспективите за 2026 г. сочат към продължаващ растеж в условията на предизвикателна среда.

- Очаква се международният туризъм да нарасне с 3% до 4% през 2026 г. в сравнение с 2025 г., ако се приеме, че Азия и Тихоокеанският регион продължат да се възстановяват, глобалните икономически условия останат благоприятни, инфлацията на туристическите услуги продължава да намалява и геополитическите конфликти не ескалират.
- Перспективите на ООН по туризъм за 2026 г. отразяват нормализиране на темповете на растеж след силно възстановяване на международните пристигания през 2023 г. (+34%) и 2024 г. (+11%) и 4% увеличение през 2025 г.
- Тази положителна перспектива се потвърждава от последния Индекс на доверието в туризма на ООН и проучване сред експертната група.

- По скала от 0 до 200 експертите оцениха 2026 г. с оценка от 126, което показва очаквания за още една силна година за туризма, макар и малко по-малко оптимистична от тяхната оценка за 2025 г. (129). Въпреки това, геополитическото напрежение и продължаващите конфликти продължават да представляват значителни рискове за туризма през 2026 г.
- Около половината от анкетираните посочват икономическите фактори, високите разходи за пътуване и геополитическите рискове като основни предизвикателства, пред които международният туризъм би могъл да се изправи през 2026 г.
- Въпреки че инфлацията е намаляла в световен мащаб през 2025 г., инфлацията в свързаните с туризма услуги остава над средната си стойност преди пандемията и над общата инфлация.
- На този фон се очаква туристите да продължат да търсят добра стойност за парите си според експертната група.
- Докато положителните перспективи за световната икономика и по-ниските цени на петрола биха могли да благоприятстват представянето на туризма през 2026 г., несигурността, произтичаща от геополитическите рискове и продължаващите конфликти, търговското напрежение и климатичните събития, би могла да окаже влияние върху доверието в пътуванията.
- Международният туризъм през 2026 г. ще бъде движен от солидното потребителско търсене, подобрената въздушна свързаност (+4,7% в наличните места според IATA) и нарастващите пътувания в чужбина от развиващите се пазари. Големи международни събития като Зимните олимпийски игри в Милано Кортина 2026 (Италия) и Световното първенство по футбол през 2026 г. (Канада, САЩ и Мексико) също ще допринесат за международните пътувания.

Последният доклад „7 мегатенденции в туризма 2026“ на Data Arreal идентифицира седем основни мегатенденции в туризма, които се очаква да повлияят на туризма и дестинациите през 2026 г. Въз основа на обширни мащабни данни — включително модели на мобилност, дигитално поведение и показатели за туризъм — докладът предоставя богата перспектива за развитието на пътуванията в световен мащаб. Анализът подчертава променящите се модели в предпочитанията на посетителите, мобилността, устойчивостта, дигитализацията и търсенето на преживявания. Тези тенденции предлагат ценни насоки за заинтересованите страни в туризма в цяла Европа и в световен мащаб, помагайки на дестинациите, операторите и

политиците да планират стратегии, които са съобразени с нововъзникващите очаквания на пътуващите и пазарната динамика.

- Първата мегатенденция се фокусира върху **устойчивата мобилност и поведението при пътуване**, отразявайки нарастващото търсене на транспортни опции с ниско въздействие върху околната среда, интегриран обществен транспорт и велосипедна инфраструктура. Тъй като пътуващите все повече дават приоритет както на информацията за климата, така и на удобството, дестинациите, които инвестират в безпроблемни, екологични решения за мобилност, могат да повишат конкурентоспособността и привлекателността.
- Друга мегатенденция подчертава **преминаването към преживявания и смислени пътувания**, при които посетителите търсят по-дълбоки културни връзки, персонализирани преживявания и дейности сред природата. Това е в съответствие с по-широките модели в европейския туризъм, където дестинации извън традиционните горещи точки набират популярност, като предлагат автентични местни разкази, креативни културни програми и възможности за бавно пътуване.
- Докладът също така подчертава ролята на **дигиталната трансформация и интелигентния туризъм**, в който цифровите данни и технологии ускоряват планирането, комуникацията и удовлетвореността на посетителите. Дестинациите, използващи анализи в реално време, изкуствен интелект и интегрирани платформи за данни, са по-добре позиционирани да предвиждат търсенето, да управляват потоците от посетители и да подобряват оперативната ефективност.
- **Сезонната адаптация** е ключова тенденция, като данните показват променящи се модели на търсене през цялата година. Тъй като пътуващите все повече търсят пътувания извън пиковите часове, дестинациите, които разнообразяват предлагането си през различните сезони, междинните месеци и нишовите преживявания – могат да изградят устойчивост, да намалят пренаселеността и да подкрепят местните икономики през цялата година.
- Друга тенденция се фокусира върху **уелнес и качество на живот**, като пътуванията все повече се свързват с благополучие, потапяне в природата и преживявания, ориентирани към здравето. Това отразява по-широка културна промяна към холистично пътуване, което дава приоритет на психическото и физическото благополучие, допринасяйки за растежа на уелнес туризма в Европа.

- Мегатенденциите също така подчертават **значението на общността** и участие на местното население за устойчивото развитие на дестинациите. Пътуващите търсят взаимодействия с местните култури, а дестинациите, които включват общностите в планирането, разказването на истории и управлението на посетителите, могат да гарантират справедливо разпределение на ползите от туризма.
- Акцент върху развитието на сектора е **чувствителността към климата и адаптирането към риска**, като се насърчават заинтересованите страни в туризма да интегрират климатичните прогнози, зелената инфраструктура и ресурсната ефективност в своето стратегическо планиране. Със засилването на климатичните въздействия, дестинациите, които проактивно управляват риска и изграждат устойчивост, ще бъдат в по-добра позиция за дългосрочен успех.

За европейския туризъм тези мегатенденции предоставят ценен компас за навигиране в променящото се поведение при пътуване и пазарните очаквания, очертават насоките за проектиране на продукти, преживявания и политики, които отговарят на съвременните изисквания, като същевременно подкрепят устойчивостта, общностната стойност и икономическата устойчивост.

Потенциални предизвикателства

Икономическа нестабилност: Високите разходи за пътуване и финансовата тревожност биха могли да повлияят на търсенето на пътувания.

Геополитически рискове: Продължаващите конфликти и опасенията за безопасността представляват рискове за международния туризъм

Предизвикателства пред международния туризъм през 2026 г.

По отношение на предизвикателствата, които туризмът ще срещне през 2026 г., индустрията ще се сблъска с редица глобални проблеми, които ще изискват адаптация и иновации. Икономическите и геополитическите въздействия обаче продължават да представляват значителни рискове. Повече от половината от анкетираните посочват високите разходи за транспорт и настаняване, както и други икономически фактори, като например нестабилните цени на петрола, като основни предизвикателства, пред които ще се изправи международният туризъм през 2026 г. На този фон се очаква туристите да продължават да търсят добра оферта

за парите си. Геополитическите рискове (освен продължаващите конфликти) са нарастваща загриженост сред експертната група, която ги класира на трето място след икономическите. Екстремните метеорологични явления и недостигът на персонал също са критични предизвикателства, нареждайки се на четвърто и пето място сред факторите, идентифицирани от експертната група.

Ето някои от основните предизвикателства, с които ще трябва да се справят туристическите дестинации и компании:

Източник: Проучване на експертната група по туризъм към ООН (януари 2026 г.)

Други икономически фактори - Глобалната инфлация остава относително висока в редица страни. Високи лихвени проценти водят до спад по-скъпи кредити за домакинствата и бизнеса, трудности при инвестиции, спад в покупателната способност. Забавен икономически растеж е сред тези фактори, като в някои региони се очаква стагнация. Особено уязвими са икономики с висока задлъжнялост и силна зависимост от външна търговия.

Високи разходи за транспорт и настаняване – темата е особено актуална и засяга всички сфери на туризъм от лични пътувания до бизнес пътувания. Повишени разходи за гориво, пътни такси, летищни такси и т.нар. „зелен данък“, повишените разходи за електричество са сред факторите, които повишават разходите и от там цените за крайните потребители.

Други геополитически рискове - Неспокойствието в глобален мащаб и политическата нестабилност ще продължат да бъдат сериозен риск за индустрията. Тези фактори може да

довеждат до ограничен достъп до международни дестинации, страх от пътуване, намалено доверие и търсене.

Ниско потребителско доверие - отразява слабата готовност на хората да пътуват, планират или харчат пари за туризъм, поради несигурност, страхове или липса на финансови ресурси. потенциалните туристи не вярват, че условията за пътуване са: сигурни (здравословно и политически), стабилни (ценово и организационно) и изгодни или предвидими.

Изисквания за пътуване - разнообразието, честата промяна и липсата на унифицирани изисквания за пътуване между различни страни създават объркване и несигурност за туристите, което влияе негативно на техните решения. Различни правила за визи, електронни разрешителни (например UK Electronic Travel Authorisation (ETA) certificate от 2026 г.) или разрешения за влизане затрудняват туристите. Различни системи за проверка на документи, дигитални формуляри, QR кодове и приложения за проверка на здравен статус объркват по-възрастни или не толкова дигитално грамотни пътници.

Проблем с претоварването на дестинациите - С увеличаването на броя на туристите и развитието на технологии като социални медии, някои популярни дестинации ще изпитват проблеми с овертуризма – прекомерната туристическа натовареност. Това ще води до натиск върху инфраструктурата, природните ресурси и местните общности, което може да доведе до разрушаване на екосистеми и намаляване на качеството на преживяването.

Руската офанзива в Украйна и конфликтът Иран/Израел - пътуванията в тези региони ще продължават да бъдат затруднени от геополитическа нестабилност и рискове за безопасността. Това води до намалена туристическа активност в рисковни региони, но и до изменения в маршрути и дестинации на основните туристически потоци.

Екстремни метеорологични явления - Климатичните промени и природните бедствия, ще останат основно предизвикателство и през 2026 година. Климатичните промени могат да променят дължината и интензивността на туристическите сезони в различни региони. Повишени разходи за възстановяване след природни бедствия, които ще могат да отдалечат туристите от рисковите райони.

Недостиг на персонал - Туристическата индустрия е силно зависима от хора, работещи в бранша. През 2026 г. индустрията ще продължава да се сблъска с проблеми, свързани с

недостиг на персонал, с недостатъчната квалификация на работната сила, както и с трудности при наемането ѝ. Това води до намалено качество на обслужването и преживяванията.

Претоварване на летищата, закъснения на полети, отмяна на полети - Увеличеният брой пътници след пандемията, повече полети, но без достатъчно капацитет и персонал са сред факторите, които създават затруднения на летищата. Някои летища, особено в пиковите сезони, не са подготвени за натоварването – липсват гейтове, багажен капацитет, чакални. Чести закъснения се наблюдават на летища в големите европейски градове – Франкфурт, Амстердам, Лондон, Париж, както и на балкански и източноевропейски летища, където капацитетът нараства по-бързо от инфраструктурата (вкл. София, Букурещ, Белград).

Тези предизвикателства ще изискват сериозни усилия за иновации, сътрудничество между различни сектори и адаптиране към новите глобални реалности. Туризмът през 2025 година ще трябва да намери баланс между потребностите на пътуващите, опазването на природата и стабилността на индустрията.

Изменение на климата и бъдещето на дестинациите за планински туризъм

След провеждането на 13ти световен конгрес на тема сняг, планини и уелнес туризъм през март 2026 се открито следните предизвикателства пред развитието на планинския туризъм, особено там където се развива зимен туризъм. Изследването засяга Алпите, но то е показателно и за останалите планини в Европа:

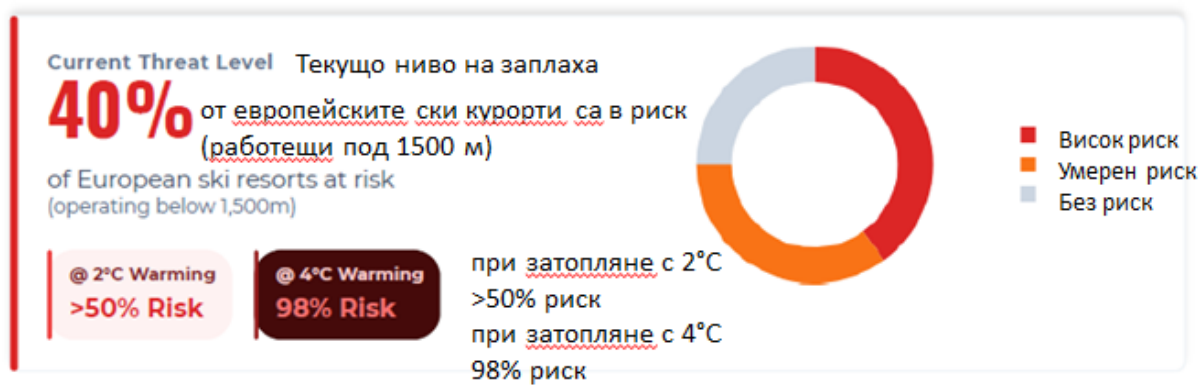
- *Екологични въздействия*

Планините се променят по-бързо, отколкото някой е очаквал. Курортите, работещи под 1500 m, са изправени пред екзистенциална заплаха от загуба на естествения сняг. 53% от европейските ски зони са в тази „червена зона“. В период от 50 години, започвайки от 1970 г. се отбелязва затопляне на Алпите с +2 градуса. Снежната покривка е намалела с 8.4%,

продължителността на зимния сезон е намаляла с 36 дни, а екстремните метеорологични явления са се увеличили с 40%.

- *Икономически последици*

Индустрия на стойност 50 милиарда евро е изложена на риск.

Текущо ниво на заплаха:

- 40% (работещи под 1500 м) от европейските ски курорти са в риск
- при затопляне с 2°C: >50% риск
- при затопляне с 4°C: 98% риск

- *Социални въздействия*

Общности, култура и препитание са заложи на карта.

- Уязвимост на пазара на труда

20–35% от работната сила в алпийските общини са сезонни работници. По-кратките сезони създават несигурност на доходите и криза със задържането на професионалисти.

- Загуба на културна идентичност

Психологически стрес, причинен от промените в околната среда. Общностите са изправени пред загуба на вековна култура и наследство на зимните спортове.

- Риск от обезлюдяване

Районите с ниска надморска височина < 1500 м губят млади жители, тъй като икономическата им жизнеспособност намалява, което заплашва със срив на обществените услуги, училищата.

- Промени в потреблението

40–60% от зимните туристи сега дават приоритет на надеждността на снежната покривка при резервации. 30–50% активно обмислят климатичната устойчивост на дестинацията.

Анализ на тенденциите в Самоков и региона:

По данни на Националния статистически институт за дейността на курортните комплекси в България, Боровец е генерирал приход от нощувки за 2025 г. в размер на 23 901 556 лева, от които 13 053 549 лева от чужденци.

През 2024 г. в размер на 43 002 273 лева, от които 23 461 139 лева от чужденци. За 2023 година приходите в курорта са в размер на 35 277 072 лева, от които 19 604 100 лева са от реализирани нощувки от чужденци.

През 2025 г. са реализирани 462 097 нощувки, от които 231 594 нощувки на чужденци. През 2024 г. са реализирани 434 745 нощувки, от които 220 155 нощувки на чужденци. Реализираните нощувки за 2023 г. са 447 232, от които 208 809 броя от чужденци.

Пренощуващите лица през 2025 г. са 162 806 лица, от тях 57 831 са чужденци.

Пренощуващите лица през 2024 г. са 153 794 лица, от тях 54 606 са чужденци. Общият брой пренощували лица за 2023 г. е 149 850, от които 50 446 са чужденци.

Отчитайки тези данни и резултатите от туристическата дейност на територията на община Самоков за предходната година (съгласно Отчета за дейността), както и изследването на световните тенденции можем да обобщим следното:

- Нараства делът на индивидуалните пътувания;
- Намалява делът на ваканционните пътувания за сметка на по-краткотрайните и уикенд пътувания.;
- Увеличава се броят на годишните пътувания за сметка на тяхната по-кратка продължителност;
- Нараства силното значение на дигитализацията върху развитие на глобалния туризъм;
- Изкуственият интелект ще навлиза все повече в оперативната дейност и предлагането на туристическите услуги;
- Социалните мрежи имат огромно влияние при вземането на решение за почивка. Затова те са основен комуникационен канал за реклама на туристически дестинации.
- Нараства значението на фактора „сигурност“ при избора на дестинация;
- Закупуване на туристически продукти и услуги чрез интернет нараства все повече;
- Виртуалната реалност ще бъде все по-важен фактор в туристическото предлагане;
- Нараства ролята на иновациите и новите технологии, които са в основата на конкурентноспособността в туристическата индустрия;
- Нарастват съзнанието и интересът на посетителите към околната среда и спорта.

- Нарастват посещенията на културни събития, търсене на автентичност и местни култури, търсене на преживявания;
- Приемането на България в Шенген прави пътуванията в рамките на пространството лесно достъпно и води до увеличаване на туристопотока.

Изследването на тенденциите в района очертава насоките за развитие на туризма и ще дадат отражение върху местния туристически продукт, който да отговаря на съвременните реалности и на търсенето на туриста.

III. ЦЕЛИ

Основната цел на Годишната програма за развитие на туризма в община Самоков за 2026 година

Утвърждаването на община Самоков като целогодишна туристическа дестинация в България като се повишава привлекателността ѝ както за българския пазар, така и за страните от Европейския съюз и другите основни чуждестранни пазари.

Специфични цели на Годишната програма за развитие на туризма в община Самоков за 2026 година

1. Изграждане и поддържане на инфраструктурата на територията на общината, която обслужва туризма, включително местните пътища, свързващи местата за настаняване с автогарата и с паметниците на културата и на културното наследство, религиозните обекти и обектите, които привличат туристическо внимание;

2. Изграждане на нови туристически атракции, които трайно да задържат вниманието на туристите и да привличат нови особено извън зимния сезон;

3. Изграждане и поддържане на нови екопътеки в близост до града и на територията на к.к. Боровец;

4. Опазване, поддържане и развитие на зелените площи, парковете, пешеходните алеи, велоалеите, туристическите пътеки.

5. Поставяне на указателни и информационни табели;

6. Поддържане на туристическите информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;

7. Поддържане на богат календар на събития с местно и национално значение, които да предизвикват интереса на туристите от различни възрасти и националности;

8. Организиране на изложби, базари и демонстрации на местни занаяти и представяне на фолклорни обичаи, които са автентични и традиционни за района;

9. Рекламирање на туристически продукт на общината в страната и чужбина – изготвяне на рекламни материали, участие в национални срещи и конференции, участие в местни и международни туристически изложения, участие в конкурси;

10. Подобряване качеството на туристически услуги от общинските туристически обекти;

11. Изграждане на информационна и туристическа инфраструктура по селата, подпомагане на дейността им по отношение на провеждане на местни фестивали и събори;

12. Обособяване на места за къмпинги и каравани в района р. Искър и в к.к. Боровец;

13. Увеличаване на броя посещения в музейните обекти в града и комплекс „Цари Мали град“ чрез активна реклама на място в хотелите и чрез туроператорите, които осъществяват дейност в региона;

14. Членство в туристически сдружения, побратимяване и сътрудничество с градове в други държави;

15. Създаване на един регионален туристически продукт и активно взаимодействие с общините, които географски отстоят на сравнително близко разстояние от община Самоков, с което ще се гарантира една по-широка гама от предлагане, допълване на липсващите или малко налични ресурси и гарантиране на една добавена стойност на престоя на всеки един от гостите в региона.

Активната политика за популяризиране на културно-историческото наследство на общината, специализацията му, богатия културен календар и създаването на нови и различни възможности за туризъм на преживяването, спорт и развлечения са задачи, по които се работи целогодишно.

IV. ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за развитие на туризма в Самоков през 2026 година предвижда следните основни дейности, съгласно Закона за туризма съгласно чл. 11, ал. 2:

Приоритет 1 „Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на Общината”, включващ следните мероприятия:

1. Текущо поддържане на инфраструктурата и зелените площи;
2. Основен ремонт на улици в Община Самоков и к.к. Боровец;
3. Основен ремонт на общински пътища, свързващи града със селата;
4. Инвестиционен проект за възстановяване и обновяване на съществуваща екопътека в к.к. Боровец;
5. Закупуване на допълваща устойчива коледна украса за дългосрочна употреба;
6. Закупуване на 5 броя електробуси по проект „Община Самоков с още една крачка към опазване на природата – електробусите ще обслужват линията Самоков-Боровец – Самоков;
7. Закупуване на автобусни спирки;
8. Доизграждане на мрежата от велоалеи в града и развитието ѝ в посока селата и к.к. Боровец; изграждане на велоалея от гр. Самоков до с. Доспей;
9. Изграждане на пешеходни и велоалеи в к.к. Боровец;
10. Поддържане на съществуващи планински пътеки и изграждане на нови, в това число екопътека от хижа Вада до Седемте рилски езера;
11. Поставяне на информационни и указателни табели по пътеките и в селата обект на туристически посещения;
12. Поставяне или подмяна на информационни и указателни табели на различни обекти в община Самоков;
13. Инвестиционен работен проект за нов център на к.к."Боровец";
14. Изграждане на зоната около фонтаните;
15. Изграждане на временен паркинг за синя зона в к.к."Боровец" ;
16. Изграждане и поддържане на информационни табла, град Самоков.

Приоритет 2 „Разширяване на привлекателността на региона с цел намаляване на климатичната уязвимост“

1. Рекламирање на община Самоков като община с най-много климатични курорти на територията си;
2. Генериране на нови летни активности и изграждане на летни атракциони;
3. Създаване на интерактивен музей-атракцион, който да създава завлядяващо преживяване и ще привлича посетители независимо от снежните условия;

4. Разработване на тематични маршрути: Създаване на географски или тематични маршрути, които свързват местните заинтересовани страни, за да се създадат самоустойчиви туристически екосистеми.

Приоритет 3 „Изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината“

1. Закупуване на движими културни ценности с художествена стойност за Градски исторически музей - Самоков;
2. Закупуване на Фотографски архив на Ангел Димитров Хаджимитов за Градски исторически музей - Самоков;
3. Закупуване на произведение на изкуството - дървопластика - Градски исторически музей, гр.Самоков;
4. Изготвяне на проект за отопление, вентилация и климатизация” за Градски исторически музей, гр.Самоков;
5. Ремонт, реконструкция и обзавеждане на Доспевска къща /Къща на самоковските зографи/, ремонт на дворното пространство, изграждане на навес и сцена на открито; доставка на обзавеждане и оборудване;
6. Модернизация и ремонт на съществуващ лекоатлетически стадион-лекоатлетическа писта и съоръжения за лекоатлетически дисциплини, гр.Самоков;
7. Проект за ремонт на червения мост.

Приоритет 4 „Организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма“

Предстои активна дейност с местните представители на туристическия бранш за включване в техните пакети на събитията, организирани на територията на цялата община. В календара със събития на територията на община Самоков са включени традиционните празници, фестивали и културни прояви, които са над 40 на брой. Спортните събития са повече от 60.

Община Самоков е организатор или партньор при провеждането на тези събития, които са с местно и национално значение; община Самоков съдейства при изпълнението на проекти с регионално и национално значение и е домакин на големи форуми и мероприятия с основна цел популяризиране на района и привличане на още по-голям брой посетители.

Част от предстоящите събития са представени в извадката от Календара със събития на община Самоков:

Културен календар	
Месец юни	
01 юни	Детски празник – Площад „Захарий Зограф“; Детски карнавал; Изложба на детски рисунки – Читалище-паметник „Отец Паисий-1859“
02 юни	Ден на Ботев и загиналите за свободата на България - Паметника на Христо

	Ботев
20 юни	Латино Фиеста
27 юни	Празник на Рилския зелник – село Бели Искър
28 юни	Фестивал „Доспей пее и танцува и на билки се любува“
Месец юни	Откриване на летния сезон в Боровец – к.к. Боровец
Месец юни	Изложба „Нашият хляб насъщен“ – Сарафска къща
Месец юли	
04 юли	Фолклорен фестивал „Арно село, арни ора“ – село Долни Окол
11-12 юли	Национално изложение и Празник на малинопроизводителите – Площад Захари Зограф – град Самоков
18 юли	Чакъррови тържества - Чакъррови поляни
24-26 юли	Лаго фест – Парк „Туристическа градина“ – град Самоков
Месец юли	Празник на късноантичната крепост „Цари Мали град“
Месец юли	Щъркелови празници – село Поповяне
Месец юли-август	Юбилейна изложба по случай 230 години от рождението на Димитър Зограф - Художествена галерия „Проф. Васил Захариев“
Месец август	
01-04 август	Международен Джаз фестивал „Д-р Емил Илиев“ - Боровец
01-02 август	Празник на Рила - Хижа Мусала;
15-21 август	Празник на Самоков
22 август	Изложение на Ретро автомобили
29 август	Фолклорен фестивал „Дар от природата“ – село Говедарци
Месец август	Поклоннически път до Рилски манастир през селата Ярлово, Белчин, Клисурса
Месец август	Пленер „Нишките на времето“ – Сарафска къща
Месец август	Летен празник за децата и младежите
Месец август	Дни на българското кино - Кино прожекции – парк „Туристическата градина“
Месец август	„Вечер в музея“ - Културно събитие в Исторически музей - Самоков
Месец септември	
05 - 07 септември	Карвинг фестивал – парк „Крайискърец“ – град Самоков
05 - 06 септември	Фолклорен фестивал „Бобфест“ – село Радуил
06 септември	Ден на Съединението на България
септември	Лунен фестивал – Бели Искър
12 септември	Празник на дзивата и картофите - село Поповяне
13 септември	Pick up Fest
22 септември	Ден на Независимостта на България
26 септември	Празник на Картофа
Месец септември	Честване на 90 години от основаването на Историческия музей и изложба - Художествена галерия „Проф. Васил Захариев“
Месец октомври	
03 октомври	Фестивал на Старата градска и шлагерна песен „Самоков 2025г.“- Читалище-паметник „Отец Паисий-1859“ – град Самоков
03-04 октомври	XV Международен симпозиум „Царшишманови дни в Самоков“, включващ и Балканска филмотека - Исторически музей
19-24 октомври	Фестивал на любителските театри „Театър без граници“ - Читалище-паметник „Отец Паисий-1859“
Месец ноември	

02 ноември	Ден на народните будители - Церемония за връчване на почетни знаци и грамоти на съвременните будители; Тържествен концерт – Читалище-паметник „Отец Паисий-1859“;
ноември	Откриване на традиционна изложба „Златна есен“ с картини на децата от школа „Захари Зограф“ – Читалище-паметник „Отец Паисий-1859“
21 ноември	Ден на християнското семейство
27 ноември	Церемония по връчване на Националната награда по фотографско изкуство „Анастас Карастоянов“ – Галерия „Проф. Васил Захариев“
Месец декември	
04 декември	Запалване светлините на коледната елха; Откриване на Коледен базар
04 декември	Откриване на традиционна коледна изложба с картини на децата от школа „Захари Зограф“ – Читалище-паметник „Отец Паисий-1859“
15-31 декември	Коледно-новогодишни тържества
декември	Откриване на зимния туристически сезон – к.к. Боровец

Събори по селата:	
06 май	Поповяне
21 май	Маджаре
23 май	Белчин, Гуцал
31 май	Говедарци
20 юни	Горни окол
04 юли	Доспей, Мала църква, Ново село, Рельово
11 юли	Продановци
18 юли	Марица
25 юли	Райово, Злокучане
15 август	Бели Искър, Долни Окол, Радуил, Шипочан
29 август	Алино, Драгушиново, Клисура, Ковачевци, Широки дол
30 август	Ярлово
Спортен календар	
Месец юни	
07 юни	Борба - Турнир "Васил Сайменов" - Самоков
12-13 юни	Ориентиране – Купа Самоков - Самоков
Месец юни	Традиционен общински масов крос – Площад „Захарий Зограф“
Месец юни	Откриване на байк парк – к.к. Боровец
Месец юни	Баскетбол - финали – момичета, момчета /14-16 години/ - Зала „Арена Самоков“
Месец юли	
25 юли	Стронгмен – Силов триатлон – село Долни Окол
Месец юли	Колоездене/планинско бягане - двудневно велосипедно - бегаческо състезание в памет на Радослав Тодоров „XCO Rido“ - Самоков
Месец август	

9 август	Планинско бягане - Рила рън- Самоков
15-16 август	Колоездене / планинско бягане и дуатлон „ RADO XCR Bike & Run”
28 август	Лека атлетика - Финал от веригата „А1 атлетика за младежи“ - Самоков
Месецавгуст	Планинско бягане - Мусала Екстрийм - Боровец
Месец август	Пуул и стрийт - Купа „Самоков” – парк „Крайискърец”
30 август	Планинско бягане – Бели Искър рън - Боровец
Месец септември	
05-06 септември	Биатлон - Купа „ Самоков“ - Боровец
07 септември	Планинско бягане Adventure Sky run – Боровец и Мальовица
13-15 септември	Ски бягане, ролкови ски – купа „Самоков“ - Самоков
19 септември	Ски скок – Купа „Самоков” – ски шанца Самоков
Месец септември	Ролкови ски - Лятна „Купа Крайискърец“ – парк „Крайискърец“
Месец септември-декември	Баскетбол – НБЛ – редовен сезон – мъже - Зала „Арена Самоков”
Месец октомври	
04 октомври	Мотокрос- Републикански шампионат на България “Grand Prix Samokov 2026” -мотополигонРидо
18 октомври	Лека атлетика – 25-ти Национален лекоатлетически крос кънтри за Купа „Самоков” в памет на Драголюб Спасов-Люц – парк „Ридо”
18 октомври	Планинско бягане – Крос кънтри Купа Самоков - Самоков
Месец октомври	Естетическа групова гимнастика - Международен турнир Купа „Самелион” 2026 – Зала Арена Самелион
Месец октомври	Художествена гимнастика - Международен турнир по „Златните момичета – вчера, днес и завинаги” 2026– Зала Арена Самелион
Месец октомври	Футбол – Общински ученически игри –Самоков
Месец октомври-декември	Баскетбол – Етапи от Балканска младежка баскетболна лига за подрастващи – Зала „Арена Самоков”
Месец ноември	
Месец ноември	Лека атлетика - Общински ученически игри – град Самоков
Месец ноември	Борба – Купа „Самоков” – кадети, юноши и девойки – Зала по борба - Самоков
Месец ноември	Волейбол – Общински ученически игри – град Самоков
Месец ноември	Баскетбол – Зонални първенства – кадети и кадетки, момичета и момчета/12 – 14 години/ - Зала "Арена Самоков"
Месец декември	
Месец декември	Церемония "Спортист, треньор и отбор на годината - 2025" - Зала "Арена Самоков"
Месец декември	Бокс – Купа „Самоков” – Спортна зала „Арена Самоков”
Месец декември	Баскетбол – Елитна групи и Зонални първенства – кадети и кадетки, момчета и момичета/12 – 14 години/ - Зала "Арена Самоков"
Месец декември	Баскетбол – Общински ученически игри – град Самоков
Месец декември	Борба - Турнир за купа "Самоков" - Самоков

Приоритет 5 „Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината“

1. Поддържане на постоянна статистика за броя реализирани нощувка и брой туристи в Община Самоков (по зони: Самоков, Боровец, селата и общо) на база отчетен туристически данък;
2. По данни от оператора на лифтовите съоръжения, поддържане на статистика за броя посетители в ски зоната;
3. По време на събития да се събира статистическа информация за броя участници и броя посетители;
4. На базата на събраните данни да се правят анализи за темпа на развитие на туризма; сезонността; националността на посетителите и тенденцията на продължителност на почивката; по какъв начин е реализирана резервацията – лично или чрез посредник; начин на пътуване; ползвани услуги на място;
5. Водене на статистика колко хора посещават ТИЦ-Самоков през различните сезони; каква информация най-често се търси от страна на посетителите в ТИЦ-Самоков.
6. Други данни.

Приоритет 6 „Реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения“

1. Мероприятия за медийна реклама на общината;
2. Дизайн и печат на рекламни материали, туристически карти, включително карта на екопътеките в района и брошури, флаери и плакати за събитията от културния календар;
3. Дизайн и печат на рекламни пана за външна реклама – брендиране на автобусни спирки, билборд реклама, рекламни пана на фасади на централно разположени обществени сгради, мобилни изложби на открито и други;
4. Участие в местни и международни туристически изложения;

Ваканция и Спа Експо, София	февруари 2026
ITB Берлин, Германия	март 2026
WTM Лондон	ноември 2026
TTR II Bucarest, Румъния	ноември 2026
EMITT Истандбул, Турция	февруари 2027
SAJAM TURIZMA, Белград, Сърбия	февруари 2027
KITF, Косово	Април 2027
Други местни туристически изложения и срещи на браншови организации	м. януари - м. декември 2026

5. Изработване на рекламни клипове и филми за представяне на туристическия потенциал на Община Самоков.
6. Виртуална разходка в туристическите обекти;

7. Промяна и обновяване на сайта на ТИЦ-Самоков с цел да отговаря на съвременните изисквания;
  8. Поддържане на Viber канал с известяване за всички предстоящи събития;
  9. Активна реклама в дигиталните медии. Реклама на събития;
  10. Организиране и провеждане на базари на занаятчиите от община Самоков.
- Провеждането ще се осъществи като част от други големи културни или спортни събития или като самостоятелни такива.

Приоритет 7 „Взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район ”

1. Регионален съвет за развитие на Самоков;
2. Организация за управление на туристически район „Рила – Пирин“;
3. БУБСПА
4. БХРА
5. Министерство на туризма
6. Национален парк „Рила“
7. Регионален съвет за развитие на Югозападен район
8. Туристическо дружество „Рилски турист“
9. МИГ-Самоков
10. МИРГ-Самоков

Приоритет 8 „Подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти”

Основните дейности в тази посока ще бъдат насочени към развитие на кадрите, които да могат предоставят продукт и да гарантират качество на услугата.

1. Включване на учениците от ПГ по Туризм в безплатните инфотурове;
2. Осигуряване на стаж в обектите, които са част от ОП „МТТД“ и други общински обекти, част от туристическото предлагане. Дуално обучение в хотел „Арена“ и ТИЦ-Самоков.
3. Гостуване на изявени личности от местния туристически бизнес в образователния процес на учениците от ПГ по Туризм;
4. Привличане на кадри чрез социални стимули;
5. Осигуряване на условия за квалификация и преквалификация на кадрите;
6. Редовни срещи с бизнеса и включването му в процеса на търсене на решения за проблема с кадрите;
7. Организиране на тематични срещи и семинари с акцент върху съвременната специфика на бранша и по-конкретно на „новото“ търсене от страна на туристите. Активно взаимодействие с фондация „СИЙД“.

V. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ

Програмата за развитие на туризма през 2026 г. се обезпечава финансово в рамките на разчети за 2026, утвърдени с решение на Общински съвет - Самоков № 1367/ 30.04.2025 г. на заседанието на Общински съвет – Самоков проведено на 30.04.2025 г.

Приходната част на програмата за развитие на туризма в Община Самоков за 2026 г. е в съответствие с чл.60, ал.1 от Закона за туризма:

1. Средствата за развитие на туризма и реализирането на посочените дейности се набират от:

- средства, предоставени за изпълнение на целеви програми и проекти;
- средства, събрани от туристическия данък;
- дарения и помощи, средства по международни програми и споразумения, когато не е предвидено те да постъпят в държавния бюджет;

2. Съгласно чл.11, ал. 1 и ал. 2 от ЗТ приходите от туризъм се разходват по приета от Общински съвет – Самоков годишна програма за развитие на туризма, единствено за:

- изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
- изграждане и функциониране на туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
- изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
- организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
- провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
- реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
- взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
- подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изпълнението на Програмата за развитие на туризма за 2026 година създава предпоставки за устойчиво развитие на туристическия сектор на територията на община Самоков. Чрез нейното ефективно прилагане и активното сътрудничество между местната власт, туристическия бизнес и всички заинтересовани страни ще се осигурят условия за увеличаване на туристическия поток, удължаване престоя на посетителите и разнообразяване на туристическите продукти и услуги.

Община Самоков продължава да утвърждава своята позиция като целогодишна туристическа дестинация, развиваща се в съответствие с принципите на устойчивото и балансирано

използване на природните, културно-историческите и човешките ресурси на региона. Водещи приоритети остават повишаването на конкурентоспособността на туристическото предлагане, опазването на околната среда, съхраняването на автентичната местна идентичност, както и разширяването на привлекателността на региона.

Реализирането на заложените цели и приоритети в Програмата ще допринесе за икономическото развитие на общината, подобряване качеството на живот на местното население и утвърждаването на Самоков като предпочитана дестинация за туризъм, отдих и културни преживявания.

Очакваният резултат от изпълнението на Програмата за развитие на туризма през 2026 година е устойчиво надграждане на постигнатите резултати в сектора и затвърждаване имиджа на община Самоков като атрактивна и конкурентоспособна целогодишна туристическа дестинация.